

श्री
संगीत लिलावती नाटक.

[वेश्या व्यसन निषेधक.]

अभद्रावाद आर्य विजयवांछित
नाटक कंपनीने भाटे.

धनुष सरस रागोभा रयनार.

शा. जानालाल भगनलाल.

छपावी प्रसिद्ध करनार.

शा. प्रेमचंद बीरचंद.

अभद्रावाद.

स्वदेशभक्त प्रिन्टिंग प्रेस.

संवत् १९४५

सन १९४०.

प्रसिद्धकर्तांसे सर्वदृष्टे स्थापित राह्याछे.

अमारी रत्न सिवाय द्वाभे भजयवुं नही.

कीमत नालु आना.

સંગીત લીલાવતી નાટક.

॥ સ્તુતિ. ॥

રાગ કલ્યાણ.

શ્રી શંખેશ્વરા, પ્રભુ! પાર્શ્વ જીતવરા;
 તું નિવારે જૈનીઓની નહવણથી જરા.— (એ ટેક.)
 પ્રભુ અમો પર મ્હેર કરીને, સહાય થજો ફીરતાર;
 વડુ પદ અરવિંદ વિનયથી, સુખ દુઃખના હરનાર.—શ્રી૦
 જંબુદ્વિપના ભરતક્ષેત્રમાં, કળા કૌશલ્ય અપાર;
 ભરી રહેલી નગરી કૌશામ્બી, વિધ વિધ જ્યાં વેપાર—શ્રી૦
 નગરશેઠજી વસે સદાશ્રી, સગા સગંધ પરિવાર;
 તસ સુત સુમતીવિલાસ તણી, અજબ લીલાવતી નાર.
 ખની આહરણી કામળ ઓઢી, દુઃખ સત્યું બહુ અંગ;
 કળા કેળવો કાઢાડી લાવી, ગણિકા ધરથી કંથ.—શ્રી૦
 સુખ ભોગવી સંસારમાંહી, લીધો સંજમ સાજ;
 થયાં દેવતાં તેહ તણું હુ, બળવું નાટક આજ.

ગીતિ.

આજે નાના કુત હું, સંગીત લીલાવતી નાટક બળવું;
 શ્રવણ કરી તે પ્રીતે, શ્રોતા સૌએ શીયળ વ્યસન સજવું.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—સુમતીવિલાસનું દિવાનખાનું.

પાત્ર—સુમતીવિલાસ, સ્વાર્થીલાલ.

(ખુશ રહો સતમજન—એ રાગ)

સ્વારથીલાલ—કેમ મિત્ર તાલમેલ થઈ જવા કંઈ ધારે,
નેઈ બલકે ભારી બડકું શેઠ તમારે;

સુમતીવિલાસ—અહો! પધાર્યા આપ ખુશી થયો જાલા,
હું જોતો તો તમ વાટ ક્યારની લાલા.
ઘોડા ગાડીની રોજ મોજ હું મારું,

પણ જવું ચાલતા આજ લાલ હું ધારું.

સ્વારથીલાલ—કહો જશું પેહેલા ક્યાંજ મિત્ર મુજ પ્યારા;
પ્રગટ કરોને આજ વિચાર તમારા-

સુમતીવિલાસ—આને જઈશું આપણે રાજમાર્ગે થઈ પાગે;
પછી જતાં જતાં જ્યાં ગયા ખરા ત્યાં આગે.

સ્વારથીલાલ—મારી પણ મરજી આજ પાગ જવાની,
ગુલાબ મોગરા તણી દહેર આવानी;
હિલા રહોને ઝટ આવું ઘેર જઈ મહારે,
લઈ લાકડી લાલા ટોપી પહેરું હું બારે.

સુમતીવિલાસ—નવ જાશે ચાલો વખત થયો છે ભાઈ,
નથી જોવા આવતો ત્યાંજ તુજ વેવાઈ;
તમે છોડો સઘળા ઢોંગ શેઠજી ચાલો,

સ્વારથીલાલ—હું આવું જ્યારે ટોપી આપની ચાલો.

સુમતીવિલાસ—લે લે ભાઈ થાક્યો આજ હું તારાપી,

સ્વારથીલાલ—શું અટક્યું તમારે રહ્યું શેઠ મારાથી;
ભોગ લાગ્યા ભાઈ આવ્યા ઘેર તમારા,
સુમતીવિલાસ—ચાલો રીસાઓ શું શેઠજી સમજે મારા.

—:૦૦૦:—

પ્રવેશ ૨ જા.

સ્થળ—કામસેનાનું ઘર.

પાત્ર—કામસેના, દાશી, પછીથી સુમતીવિલાસ-સ્વાર્થીલાલ.

[જાઈએ કુર્યાન ઉમ્મકે જાઈએ—એ રાગ.]

કામસેના—દાશી પુરૂષ જોયો મેં, રસીક દિલદાર;
પ્યાર લાયક એહ છે, ખરો એનો પ્યાર.
ચંદ્રસમ વદન તેનું, રૂપ કામદેવ,
હાર પામું તેથી હું, સૌંદર્યમાં હાર.—દાશી૦
કામ વાપ્યો વપુએ, જોયો જોણી વાર,
લાચાર કરે મુનેરે, કરે એ લાચાર.—દાશી૦
પ્રેમ બાંધું સંગ એની, નહીં તો મરું;
હાર છે એ ખરો મારો, હૈયાનો છે હાર. દાશી.

દાશી— ગીતી.

એને ઓળખું બાળા, જાત વણિક સુખ તને શું આપે;
અધિક એથી રૂપાળા, રાજકુમારો રાણી કરી થાપે.

કામસેના— રાગ શોરઠની ગજલ.

[ક્રિમ ખોલું પ્રીતમ ધુંધટો—એ રાગ.]

નહીં એન માહરા દીલને, રેહેવાથી આ રંગમેહેલમાં;
નથી સુખ મારા શરીરને સુતા બેઠાથી સુખ સેજમાં—નહીં૦
સુતા પડ્યા છે આ કોય ખુરશી, સુનો દિસે આ અવાસરે;
પ્યારા પ્રીતમ પ્રાણનાથ, વિના સુનો આ અવાસ છે—નહીં.

અતી વેગ લાગે કામ તણો, જરાયે નથી થોભતો;
સુંદર શ્યામ વિના અરે, આ રંગમહેલ નથી શોભતો-નહો.

ગજલ.

જાને દાશી તેડી લાવ પેલા પ્રાણનાથ;
જાવ છે જે ફરવા માટે નીજ મીત્ર સાથ.
દાશી—શાંત થાઓ બાઈ મારી લાવું હું જરૂર;
પ્રપંચ પાસ પુરો રચી આપની હજુર.

દાશી(સુમતીવિલાસની પાસે જઈને)

અતિ રૂપાળા લાલ તમે આમે મારી સાથ;
બાઈ મારી ધારી બેઠી આપનેજ નાથ.
શાંત કરી કામ એના ભાગો મનની બ્રાંત;
તરફી લેઈ તમે પધારો આ તમારી કાંત.

સુમતીવિલાસ— ગીતી.

મચ્છા યમ છે આજે, માટે જાઉં કામસેના દ્વારે,
સ્વારથી—સુખેઆપ પધારો, ગુણુકા મેહેલે રીશ નથી મારે.

સુમતી—ધન્ય મીત્ર છે તુજને, મહેર કરીને માફ મુને કરજો.

સ્વારથી—બલે ભોગવો ભામની, વિરા વેલા કાલે મને મળજો.

સુમતી—(ગુણુકાને) કુદરતના કરનાર ખલકના સ્વામી.)

હે કામની કરન ઉચાટ, માધુખન છોડી;

આ મોર મનોહર ચાહી, આવ્યો છે દોડી.

છે કોકીલ શબ્દ મધુર, કાળજીું છેદે;

ભરજોખન કુંજ ખીલેલ, કામ અતી બેદ.

કામસેના— હુમરી.

અહો હું જાઉં વારીરે, અહો હું જાઉં વારીરે;

હુંજી દાસી તમારીરે, અહો હું જાઉં વારીરે.
તમે મારા પ્યારા છો, આંખોના તારા છો;
પ્રેમથી માની લ્યો મને પ્યારીરે, અહો હું જાઉં વારીરે.

—:૦૦:—

પ્રવેશ ૩ નો.

સ્થળ—સદાકળની હવેલી.

પાત્ર—સદાકળ, સેનગ્રહે, પછીથી સ્વાર્થીલાલ. ચાકર.

ત્રીતાળી ચોપાઈ.

સદા—પ્રાણપ્રીયા સુણો મારી વાત, પુત્રઆવ્યો નહીં બહુ ગઈરાત
સંધ્યાકાળનો ગયો છે ફરવા, હજુ સુધી રહ્યો ક્યાં મરવા.
નથી નાટક કે જોવા જાય.....

સેનગ્રહે.....—ત્યારે વાર શાને લાગી ત્યાંય.
મોકલો ચાકર શોધી લાવે, એના વિના નહીં ઉંઘ આવે;
બાગ બગરે ખોળ કહડાવો, ક્યાં ખાધો છે તેણે ખુલાવો.
મલો ભોજો બહુ બેટો મારો, કાંઈ ધુત્તી ગયો શું ધુતારો.

સદાકળ-- (ચાકરને)

અહ્યા જને ભાઈ ક્યાં ગયા, ખોળી લાવો ગમે ત્યાંથી અહીંયાં;
હશે બાગે ઘણું કરી લેતો, જજો ખબર દુકાને લેતો.

ચાકર—આપ હુકમ શીર ચઢાવું, ગમે ત્યાંથી ભાઈ ખોળી લાવું.

સદાકળ—બુદ્ધિશાળી એબાણુડો તારો, સર્વવાતે નીવડ્યોએ સારો.

સાધુજી પણ વખાણ બહુ કરતા, વારે વારે એને હાથ ધરતા

સર્વ કામમાં સહુથી શ્રેયો, જેમાં તેમાં પાકાનેપુરો;

મમ સાથે કરે હેતે વાતો, અપલક્ષણથી દૂર જાતો.

ચાકર—કાંઈ જણાતા નથી શેઠ ભાઈ, જોઈવળ્યો ગલીકુંડીમાંહી

નુઓ સ્વાર્થીલાલ ઝો આવે, પુછો પત્તો ઝે નક્કી બતાવે.

સદાક્ષી— (અયે કમન્નત પીંગળા—એરાગ)

સ્વાર્થીલાલ સાચું મોલ્ય ભામ ક્યાં ગયા;

આજ ઘેર આવ્યા નથી રાત ક્યાં રહ્યા.

છુટા છેક મૂકી દેતા ફાટી બહુ ગયા.

સ્વારથી— લાજ મૂકી ગુણકા ઘેર રાત તે રહ્યા.

સદાક્ષી—સાફ કહું નઆવીશ ઘેરમારે સુમતિને બોલાવવોનહીતારે

કદી આવે તો પગ વાહું તારો.....

સ્વાર.....નથી દાખેલો કાંઈ તમારો

સદા—બહાણામાં શીઆમણુ દેખશું, હાલ ચાલો હવે શુધ્ધ રહીશુ.

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—ગુણકાનું ઘર,

પાત્ર—કામસેના, સુમતીવિલાસ.

કામસેના—(તાળ દીપચંદી મોહોલે પધારે—એ રાગ)

આજ આનંદ માહરે મન, પ્રીતમ પ્યારા મહોલે પધાર્યા;

મળીઆ મારા મોહન, પ્રીતમ પ્યારા મહોલે પધાર્યા—(એ ટેક)

હાંસ ધરીને હેતથી રમીયા રાતે રંજ;

મન ગમતું સુખ માણીયું, સ્વામી સેહેલાણીની સંગ. પ્રીત.

સ્વામી સુંદર આંખડી, મીઠાં વચન મધુર;

મંદ હાસ્યથી મલપતા જોઈ કામ થયો ચક્રચુર. પ્રીતમ.

મુક્તામાળા કંઠે વિશે, ચંદ્ર મુકૂટ શીરતાજ;

શોભે જોડી આપણી, જાણે રામ શીતા હશે આજ. પ્રીતમ.

શરદ ઋતુ સુંદર અતિ, ધટા ખીલી ધમધોર.

પ્રીતી જોડીને બન્યા, હું મોરડીને તમે મોર. પ્રીતમ.
તન, મન, ધન તમે માહરા, રહેા રંજન થઈ દીન રાત;
આપ વિના મેં આજથી, ગણ્યા અબર પુરૂષ જાત તાત. પ્રી.

સુમતી— રાગ આશાગોડી.

પ્રાણુચક્રી તું છે પ્યારી, પ્રીયા મારી પ્રાણુચક્રી તું છે પ્યારી,
સર્વે શબ્દ સ્નેહી તારા, લાગ્યા સદા સુખકારી—પ્રીયાં
પુર્ણ પ્રીતીભાવ જ્યેષ્ઠ તારો, વારી જાઉં બલીહારી—પ્રીયાં
ઈંદ્ર અપ્સરાથી અધિક રૂપાળી, અદ્ભૂત દીસે છબી તારી—પ્રીં
નાગ પ્રમાણે વેણી ચળકે, સુંદર છબી તારી સારી—પ્રીયાં
હાલ પિતાજી પાસે જવાની, મનોવૃત્તિ થઈ મારી—પ્રીયાં

કામસેના— દક્ષણી રાગની લાવણી.

શેઠ મત ધરો, આશ ધર જવાનીરે,
કામ લા'ય, કેમ વેઠાય, જીવ જાય, અરર હાય,
વેરાય છે યુવાનીરે.—શેઠ મતં

પ્રેમના રસો, વખત મળી જિવાનીરે;
પ્રીતે અપાર, નિત્ય જર, રમાડનાર, આજ હાર,
મળી છે તક સુવાનીરે.—શેઠ મતં

સુમતી—હઠ નવ કરો, વાત તમે વિચારોરે;
આંચ રાત, રહો સાક્ષાત, એવી વાત, જાણે તાત,
નકકી ફળેત થનારોરે—હઠં

દિવાની દુર તજી, મારું વચન માનોરે;
એક વાર, પિતાજી હાર, જઈ આ વાર, આવું આ હાર,
નહીં પછી જનારોરે.—હઠ નવં

પ્રવેશ ૫ માં.

સ્થળ.—નમદારખાનું.

પાત્ર.—સુમતીવિલાસ અને ચાકર.

સુમતીવિલાસ. રાગ ત્રિતાળી ચોપાદ.

નથી ઘરમાં દીસતું કાંઈ, આવ્યો શુકન સારા નેધ;
છાનોમાનો પટારો ઉઘાડું, કાંઈ હાથ આવે તો ઉપાડું.
કુંચીઓ મારી પાસે છે બહુ, બેસે તો બેસાડી નેઉં;
મારા બાપા ગયા છે જહાર, માત ચાકર નથી આ હાર.
(પટારો ઉઘાડે છે એટલામાં.)

ચાકર— (આઈ વેરીગુડ બંગાળી બાબુ).

અરે પટારો કોણે ઉઘાડ્યો, કોણુ કરે તસ્કરનું કામ;
આજ અમારે માથે આવે, મુકોને સૌ તમે તમામ.
કુંચીઓ કોણે આપી તમને, બતાવો અમને તેનું નામ;
કહો ધરણું શું શું લીધું, નહીં તો બુમ પાડું આ હામ.

સુમતિ—નને રાંડના જલદી લાંથી, તારે અમારી શી પંચાત

મોત માથે બમે તહારે, થયું છે મન ખાવાને લાત.
ન પિતાજી પાસે મારી, કે'ને વાત કરી વિસ્તાર;
આવ્ય રાંડના સામે મારી, બહેતો આ ગણ્યા પોખાર.

ચાકર—જઉં જલદી શેઠ પાસે, કરી જણાવું સધળી વાત;
નહીં તો માથે મારે પડે, તો વળી ખુરી પંચાત.

(જાયછે.)

પ્રવેશ ૬ ઠા.

સ્થળ.—સદાશૂનનું પર.

પાત્ર.—સદાશૂન, સેનલદે, ચાકર અને મુમતીવિલાસ.

ચાકર— ત્રીતાળી.

સુણો શેઠ સાહેબ વાત મારી, તમ પુત્રે ચોરી કરી મારી;
જે ટંકાવળી હાર તમારો, લેઈ ગયા ઉધાડી પટારો.

સદાશૂન— રાગ બનબરો.

મારું મન બજે પ્રીયા મારી, જોઈ પુત્રની ચાલ નહારી. ટેક.
મેં જાણ્યું નીવડશે એ સારો, તેથી ક્યો ન કદીએ ટુંકારો;
પણ છાની નવ રહી જારી, મારું મન બજે પ્રીયા મારી.
ટંકાવળી હાર તમારો, હરણ ક્યો ઉધાડી પટારો;
હું રહ્યાં એનાથી હારી, મારું મન બજે પ્રીયા મારી.
મમ પાસ ઘડી નવ બેસે, પેદીમાં પણ નવી પેસે;
એને ગુણકાથી છે ચારી, મારું મન બજે પ્રીયા મારી.

સેન—નથી કદી બળવાને ચાહતો, નીશાજે પણ નથી જતો;
મારું હૃદય ભરાય છે મારી, જોઈ પુત્રની ચાલ નહારી.
જો કદી અહીં આવે તો, શીખામણ દઉં માને તો;
એને આવવાની થઈ તૈયારી, જોઈ પુત્રની ચાલ નહારી.

સેનલદે— ગોપીચંદ લકડા. એ રાગ.

સુણો પુત્ર અમારા, વાત શીખામણની સદા. ટેક.
શોભે નહીં આવું તુજને, આપણે મોટી વ્રત;
વેશ્યા ઘરમાં વસી રહ્યાં છે, એવી કરે લોક વાતરે—સુણો.
શાણા સુત આ શોભે નહીં, વિચારો મનમાંય;

નથી આપણે જેવાં તેવાં, પુરમાં હાંસી થાયરે.— સુણો.
 વેશ્યા ધર વસનારા માને, ધણા ગમારો સુખ;
 જરી જ્યારે જાહેર આવે, ત્યારે છુપાવે મુખરે.—સુણો.
 બાળુડા તું સમજી શાણા, આ શું સુઝયું આજ;
 લુચ્ચો લુચ્ચો લોકો ખોલે, તેથી તો કાંઈ લાજરે—સુણો.

શુભતિવિલાસ--ખોલે શું બાળા (એ રાગ.)

જાણ્યું ડા'પણુ તમારું, જાણ્યું ડા'પણુ તમારું;
 માનો કહ્યું મારું, માનોને કહ્યું મારું.— જાણ્યું.
 છોડ છોડો માડી મારો, નથી એમાં સાર;
 સેંજલદે—થોડીવાર ખેશ ખેટા, પછી જન્મે ખ્દાર— જાણ્યું.
 સદાક્ષણ—સમજીને મીજળ જક, છોડને નાદાન;
 હજીએ હઠીલા મારું, માન માન માન— જાણ્યું.
 સુમતી—દેખી મુજને ઝેર આવે તો, આહું ચાલ્યો ખ્દાર;
 હવે આવવાની બાધા, આપના દાર.— જાણ્યું.

સેંજલદે--કુંવરી કુંવરજી કોડામણા.

સ્વામી શુદ્ધ રહેતો નથી, કરવું શું હવે હાય;
 પુત્ર નકટ નિહાળીને, લાગે કાળજે લા'ય—ટેક.
 દાહાડા ધડપણુના કેમ જશે, નીકળ્યો પુત્ર નાદાન;
 સારી શીખામણુ આપતાં, કરી ચાલ્યો અપમાન—સ્વામી.
 સદાક્ષણ—શા માટે રહે સુંદરી, ચાલી આંસુની ધાર;
 ભોગ એના દુઃખ પામશે, પાછળથી તે ગમાર— શા માટે.
 છાની રહે મારા સમ તું, એનો કરીશ ઉપાય;
 ચાલો રસોઈ જમી લઉં, જવું છે કચેરીમાં— શા માટે.

સેનલદે--**ગીતી.**

અરે અંગારા સરખો, અભાગીઓ પુત્ર પ્રગટયો મારે;
સદાકૃળ--અરજ કરી રાજને, તળવું વેશ્યા ધર ખરો ત્યારે.

—૦૭૦—

પ્રવેશ ૭ મો.**સ્થળ—**રાજની કચેરી.**પાત્ર—**રાજ, સચીવ, સદાકૃળ, વિદુષક.**રાજ—** (નારીના કટાક્ષ પાસે.) (એ રાગ.)

કહો સચીવ શાણા તમે, રાજ્ય તણી શી રીત;

પ્રજા સુખી છે કે દુઃખી, કેવી રાજે છે પ્રીત.

કળા કૌશલ્યતાને કેવો, થાય હુન્નર પ્રકાશ;

મુજ નમ્રમાં ચાલે કેવો, નિત્ય વિદ્યાબ્યાસ.

દુષ્ટજનો દોર કેવો, કેવું ચોર જોર;

પ્રજા પ્યારીના મુખ થકી, કેવો નીકળે સોર.

સચિવ— ખુશ રહો સનમજ. (એ રાગ.)

જીત્યા છે દેશ અનેક એક નહીં બાકી;

સૌ દુસ્મનો થયા દાસ, ગયા છે થાકી.

બળ દેખી આપનું, જગત થયું છે તરણું;

મહિમા પ્રાક્રમ તણો, મુખે શું વરાણું.

નહીં ચોર ચુગલનું જોર, જરા અહીં કાવે;

ડરી ચાલે છે દશ ગાઉ, આપ પ્રભાવે.

માને સૌ લીલા લ્હોર, મંગળ મનમાં છે;

દીન દીન વધે બ્યાપાર, પ્રજા સુખમાં છે,

રાજા—

ઝોખાહરણનો.

ધન્ય ધન્ય સચિવજી તમને, તમ થકી બહુ જશ અમને;

સૌ સામંતોને છે શાળાશ.....

સામંતો—.....આપવડે સુખી સૌ દાસ.

રાજા—જેની ફરીયાદ હોય તે બોલો.....

સચિવ—.....નિજ દુઃખ રાજન આગે બોલો;

શેઠ—મારી અરજી સુણો માળાપ.....

રાજા—.....કહો ટાળું તમારા સંતાપ.

શેઠ—

બોલ બોલો ખાશેટજી. (એ રાગ)

સુણો નૃપ આ વિનંતી આજ ઉર ધારે,

આબ્યો આપ પાસ, માગવાને પુત્ર મારો;

વેશ્યા કામસેના અહીં, પાકી શત્રુ મારી તે,

પુત્ર રાખ્યો પોતે, ઘેર વશ પોતે કરીને

થાક્યો હું એ રાંડથી, ઉપાય કશો મારો નથી;

સર્વ રંક કેરાં દુઃખ માહારાજ ભાગો છો સહી.

પરણાવવા જોઈએ, અપાવોને કૃપા કરી;

અરજી મારી હિલ્ચો ખચિત્ત -હૃદયમાં ધરી.

રાજા—હે આંપરાજ (૨) આંખ ઉઘાડી દેખ. (એ રાગ)

સુણો ચતુર શેઠ (૨) મેં સાંભળી વાત તમારી;

રાજ નીતીની રીતથી સૌ દીલમાં અમે ઉતારી.

કાંઈ ધર વેચી (૨) પૈસો સૌ વાવરી ખાએ;

રાજ્ય તરફથી તેહને, કહો કેમ કરી રોકાએ.

કાંઈ શેઠ તણી (૨) જો નોકરી છોડી જાએ;

તે આકરને શેઠ તરફથી શી રીતે પકડાએ.

તેમ પુત્ર તુમ (૨) વસિઓ ગુણકાને ઘેર,
 પકડીએ જે તેહને તો કહેવાએ કેર.
 તેમ ગુન્હા વિના (૨) ગુણકાને કેમ દંડાએ.
 ચાલે જે નિજકૂળ રાહે તેને નવ રોકાએ.
 આપ શરમ થકી (૨) ગુણકાને ઘેર હું આવું;
 પુત્ર તમારો આપવાને, સમજે તો સમજવું.

સદાકુળ—સરકાર સદા (૨) મને ભરશે છે આપ ભારી;
 મ્હેર કરીને મનોવૃત્તી, આપ પુરશે મારી.

ગવેશ ૮ મો.

સ્થળ—ગુણકાભુવન.

પાત્ર—કામસેના, દાશી, પછીથી રાજા, સચિવ, સદાકુળ.

કામસેના— આશાગોડી.

હર્ષ થયો મને ભારી, પ્રજાપતી હર્ષ થયો મને ભારી; ટેક.
 પાવન કરીયું દાશીનું ઘર આ, લાજ વધારી અમારી.—પ્રજા.
 સાથે સચિવને શેઠ સદાકુળ, ધન્ય ઘડી આજે સારી.—પ્રજા.
 સોનાનો સુરતર હાથે મારે, ઘેર બેઠા ગંગ પધારી.—પ્રજા.
 શો'રે હુકમ છે આ દાશીપર, હાજર છું કરનારી.—પ્રજાપતી.

રાજા—વખત જુઓને વિચારી, ચતુરનાર વખત જુઓને વિચારી.
 શેઠ તણા સુમતિવિલાસને, આપો ગુણવંતી નારી.—ચતુરનાર.
 જાત વણીકની કપડી ઝાઝી, જાણો સુંદરી સારી.—ચતુરનાર.
 નિજં સ્વાર્થે હમેશ આવે, કરીને મીત્રાચારી, —ચતુરનાર.
 અડચું રહ્યું એ વિના શું, એનાથી બહુછે વિહારી.—ચતુરનાર.

કામસેના—(ક્રોધથી) સુણો દિદ્વી તખ્ત ધરનાર.

સુણો મહીપતી ચતુરસુજાણ; જાણો કદી નહી છોડુરે.

પૃથ્વીનાથ ભલે પડાવો પ્રાણ. છઞ્છીલો કદો નહી છોડુરે.
 મારો પ્યારો એ સુમતીવિલાસ, છ. તમે તજવો છો શું જતાવી ત્રાસ. છ
 કદી રસીકથી જુદું ન પડાય. છ. મનગમતા વિના ન રહેવાય. છ.
 મારું તન, ધન, એ છે હૈયાહાર, છ. એ વિના હું અન્ન ન લેનાર છ
 મહા મેહેનતે મેળવ્યો પ્રીતમ પ્રાણ, છ અવર સાથે નથી ઓળખાણ. છ
 (સદાશ્ન સામું જોઈને)

કરી સીફારસ તેડી લાવ્યા રાય, છ એમાં દાહાડો નહીં વળે આંચ. છ
 રાજ કોપેતો લુટાવે ધરખાર; છ ગમે તો ભલે મારે તરવાર. છ
 નવ કરશે પુત્રની આશા મન્ન; છ ખાઈ સોગન સત્ય વડું વચન. છ

સદાશ્ન-- ગીતી.

હાય હવે શું કરવું, પુત્ર વિયોગે શી રીતે રહેવાય;
 કરી કૃપા પરણાવા, પાંચ દિવસ અપાવીએ માહારાય.
 સચિવ—સુત સેઠનો સોંપો, નૃપ વચનને ખરું તમે માની;
 પાછળથી પસ્તાશો, નહીં માનો તો થશે ધણી હાની.

કામસેના-- ગજલ.

માહારાજ આપની ઉડાવું આજ્ઞા હજુર;
 શેઠના સુમતિવીલાસ મોકલી જરૂર,
 પણ જો અવધિ ઉપર દિન જાશે એક રાત;
 તો તો નક્કી જાણુજો હું કરીશ જાતે ધાત.

રાજ-- ગીતી.

ચાલો શેઠ પ્યારા, પુત્ર આવશે કાલ તમો ઘેરે,
 પ્રીતથી પરણાવો, લક્ષ્મી વાવરો લગ્ન લેઈ દહેરે.

પ્રવેશ ૯ મો.

સ્થળ—સોમચંદનું દિવાનખાનું.

પાત્ર—સોમદત્ત, સુભગા, ચાકર, જોશી.

સુભગા—સુણો સ્વામી રૂડી એક વાત, દીસે કેવી લીલાવતી જાત.
બહુ બુદ્ધિશાળી મારી બેની, લગ્ન લેવા ઉમર થઇ બેની.
લખી પત્ર વેવાઇને જણાવે, ઝટ લગ્ન લેવાનું બનાવે;
નથી ઉત્તર વાળતા કેમ, શો ધારી બેઠા મન નેમ.

સોમચંદ—શાણી સુણી સદૈવ વાત તારી, મને સલાહ લાગી સુખકારી.
લખ્યો પત્ર વેવાઇને એક, મળ્યો ઉત્તર મર્યો વીવેક.
પુછેછે કે લગ્ન ક્યારે લેશો, તેનો લખી મોકલજો સંદેશો.
ઉત્તર આવે તૈયારી કરશું, રૂડી પેરે વિવાહ આદરશું.
આજ જોશીને હુંતો બોલાવું, રૂડો લગ્ન દિવસ જોવરાવું.
પછી લખું વેવાઇને પત્ર, જાન રૂડી તેડાવું અત્ર.

ચાકરને—અધ્યા જોષીને ઘેર જા હાલ.....
.....આ બોલાવી લાવ્યો તત્કાળ.

જોષી—શું કામ છે જજમાન રાજા, શરીરે તો સુખી સાજાજા.

સુભગા—લીલાવતીનું લગ્ન લેવું, હાલ મહુરત આવેછે કેવું.

જોષી—ધન મકર કુંભને મેળ, કુંભ કરકને વૃશ્ચક પેળ;
વાહન આવે ધનનું સારું, માહા સુદીને સારી ધારું.

શુભ સાતમને સોમવાર, લેજો લગ્ન તમે નીરધાર.

સોમચંદ—હવે પધારજો માહારાજ.....

જોષી—.....બોલાવજો હાથે કામકાજ.

સોમચંદ—ચાલો પત્ર વેવાઇને લખાવું.....

સુભગા—.....હું પાપડ વડીઓ કરાવું.

પ્રવેશ ૧૦ મો.**સ્થળ—**સદાશનનું ઘર.**પાત્ર—**સદાશન, સેજલદે.**સદાશન—**નારીના કટાક્ષ પાસે. [એ રાગ.]

પ્રાણ પ્યારી સુણો તમે વાત મારી આજ.

પુરવ પુન્યના પ્રતાપે થયું સિદ્ધ કાજ.

સેજલદે—સ્વામીનાથ સુતલગ્ન કરશું હવે ભેર;

આજ છે આનંદ હેલી આપણે ઘેર.

“બાધ” કહી પુત્ર વહુ આંપશેજ પાય;

પુન્ય ગણી આજા મુજબ ચાલશે સદાય.

સદાશન—પુત્ર પરણ્યાવ્યો ધરી હોંશ મનમાંય;

ખાઈ પી ખુશી રહીશું કરશું ધર્મ સદાય.

પ્રવેશ ૧૧ મો.**સ્થળ—**શયનગ્રહ.**પાત્ર—**સુમતીવિલાસ; લીલાવતી.**સુમતીવિલાસ—** રાગ ગોપીઅંકનો.

અરે હવે કઈ શું, રાંડ એઠી મળી મુજને. મેક.

ઉંઘી ગઈ છે રાંડ અરે આ, સોડ તાણી સેજમાંમ;

જગાડું પણ જાગતી નથી, કેમ કઈ રહી આંધરે— અરે.

પ્યારી મારી પુરી કામસેના, કરતી હશે વલોપાત;

આજે વાયદો પુરો વીત્યો, માટે કરશે ધાતરે— અરે.

અરે જીવ હે ચાલતે જલદી, છાને રડે આ રાંડ;

પ્યારીપ્રાણ બચાવવાને કાગરે, અભાગણીને છાંડે— અરે.

લીલાવતી—સ્વામીનાથ સ્વામીનાથ ઝે રાગ.

પ્રાણનાથ, પ્રાણનાથ, પ્રાણનાથરે, અહીંનથી અહીંનથી પ્રાણનાથરે.

સોરઠ—તેતો ઘટમાં ધર,—ઝે રાગ

શું કૃતી કરી કીરતાર, કરમની મુજપરેરે;

પીયર મહી હું જાણતી કેવા, નાથ હશે ગુણીયલના જેવા.

કરીશ પ્રીતે સેવા, ઇશ ગણી ખરેરે. શું કૃતી.

રાગ કલ્યાણ.

પ્રીય પતી તમે, જોલો આ સમે;

આપ વિના આખી રાત, નવ મને ગમે— પ્રીયપતી.

વેશ્યા સાથે પ્રીત હતી તો, ન'તી પરણવી નાર;

નથી ગોઠતું સ્વામી મુજને, આપવીના આહાર—પ્રીયપતી.

સુતા'તા મુજ સે'જમાં સ્વામી, પ્રીતે દાશી સાથ;

ટળવળતી અંધારે મુકી નાશી ગયા ક્યાં નાથ—પ્રાણ.

રડી રડી થઈ આંખડી રાતી, કરતાં અસુપાત.

વરસ સરખી વરસી લાગે, મને રાક્ષસી રાત—પ્રીય.

સખી પાસે સાંભળ્યું હતું જે વરવેશ્યાના માર;

તે પડીયું છે સાચું આજે, માન્યું મેં નીરધાર—પ્રીય.

ઝાંઝર જાણે જડી બેડીઓ, અલકાર અંગાર;

મંદ પવનની મીઠી લહેરો, લાગે અગ્ની જ્વાળા—પ્રીય.

અરે હાયા! આ સંકટ મુજથી, શી રીતે સેહેવાય;

વસોપાત કરી મરુંહું, એકલડી હું આંખ— પ્રીય પતી.

સોરઠની ગજલ.

સ્વામી આવો ચતુર સુજાણ હો, પ્યારા મારા દિલના પ્રાણ.

લેવા આ સંસારીક લાવને, વહે દાશી આપની વાણ હો,

મન મળવાને અકળાય છે, માફ જોયન જોલોં ખાય છે.

શશી મુખ સુંદર સુકાય છે, કામ પ્રેમ પીડાં બહુ થાયછે,

હું સોભાગ્યવંતી, આપની સતી, આ પતંગ દીપ પડી મરે.

પ્રવેશ ૧૨ મો.

રેથળ--ગુણકાઅવાસ.

પાત્ર--કામશેના, દાશી, સુમતીવિલાસ.

કામશેના— પીયુને તજાવનાર (એ રાગ.)

કાળજી બળેછે પીયુ, મડકા દીલમાં થાય;
ધીરજ કેમ રાખી શકું, અરે હાયા હાયા !
મુજ પર કૃપા કરો, નાથ પ્રાણાધાર;
દુઃખે દીનો કેમરે કાઢું, સુણોહો સરદાર.

દાશી—

મેવાડો.

મારો ખેંચેની તું થાને શાન્તરે, બહાલી કેમ થઈ વ્યાકુળી;
તું છોડને કષ્ટાંતરે, બહાલી કેમ થઈ વ્યાકુળી.
ચીંતાથી ચતુરાઈ ઘટે, સોષે બળે શરીર;
આતુર થઈ શાઅર્થે બેની, ક્યમ થઈ તું અધીરરે.—વા.
કષ્ટાંત કર્યાથી બેની મારી, દુઃખ ધણું ઉભરાય;
ગુણીયલ છે તને શું કેહેવું, શાંતીથી સુખ થાયરે.—વા.

કામશેના— પોધવજી—(એ રાગ.)

પ્રભુ આશું થયું બેસુ ક્યાં સુધી શોકમાં,
હજી નાવ્યા મારા નાથજે;
શું વિસારી છે મનથી મુજને,
રહ્યા પરણી નારીની પાસજે.— પ્રભુ.

સુમતીવિલાસ— કહું શું નસીજે—એ રાગ.

પ્રાણપ્રિયા તુજ પ્રીતી લીધી છે,
સત્ય સર્વ મેંતો માની લીધી છે;
દુઃખી થશો તમે રાહ જોઈ મહારી,
એવું ધારી વાટ છાની લીધી છે— પ્રાણ.
પ્યાર તમારો પ્રીછીને મનમાં,
રાંડને રડતી તજી દીધી છે.— પ્રાણ.

ગીતિ.

તારણી હું તુજથી, તૂટેલી પામ્યો વીવેકી તું મારી;
 ગુણ ગાઉં શું તારા, મૃગલોચની શું મધુરતા તારી.

પ્રવેશ ૧૩ મો.

સ્થળ—લીલાવતીનું પીયેર.

પાત્ર—સુગુણમંજરી, લીલાવતી, પછી સુમત્રા.

સુગુણમંજરી— ગીતી.

કેમ દીસે ઉદાશી, સાસરે જઇને શરીર સુકાયું;
 કહે તું શું દુઃખ બાપુ, ગુલાબસમું મુખડું કરમાયું.

લીલાવતી— ઝનઝરો.

સુણ સખી તું ખ્યારી મારી, મારો વહાલો અતિ વ્યભિચારી;
 ધરી હોંશ ગઇ સૌ સાથે, પણ નથી જોલાવી નાથે;
 છે સ્વામી શિયળ સંહારી,—મારો વાહાલો.

સુગુણ—શું સત્ય વાત આ તારી, કે કરે મશ્કરી તું મારી;
 રાખી વેસ્યા વરે વિસારી, ખમા છાની રહે સખી મારી.

લીલા—સુવા સમે પાથરી ખાટે, બેઠી સ્વામી સુખની માટે;
 થઈ નીરાશ ત્યાં સખી મારી,—મારો વાહાલો.

થયો દરેકનો સુમાર, મરડી આગસ તે દાર;
 તેથી મળી આંખ ત્યાં મારી,—મારો વાહાલો.

લાગ જોઈ ગુણકાના લાલા; મને મુકી ત્યાંથી ચાલ્યા;
 કેહેવાય ન વાત વધારી,—મારો વાહાલો.

દુઃખશીમા શું કહું તુજને, ધીરજ નથી રે'તી મુજને;
 ડર ભાગે છે દુઃખકારી,.....

સુગુણ.....ખમા છાની રહે સખી મારી.

રે' મારા સમ છે છાની, આ વખતે કહું તું માની;

તને લેશે ઈશ ઉગારી, ખમા છાની રહે સખી મારી.

લીલાવતી— દક્ષણી લાવણી.

એન ના પડે સંગે પ્રિયુ વિનારે.—ટેક.
 દીન રાત, મન ઉચાટ, નીરખુ કાંત, થઉ શાંત,
 મજે નાથ નગીનારે.—એન નાં
 અન્ન નવ ગમે પ્રિય પતી વિનારે;
 પામું દુઃખ, ઘડી ન સુખ, ઉતરે મુખ,
 સ્વામી દર્શ વિનારે.—એન નાં
 નાથ વિયોગથી દુઃખ થાય અપારરે;
 મન મુંઝાય, કપે કાય, દુઃખ થાય, દિલમાંય,
 પ્યારા પ્રાણુ વિનારે.—એન નાં

સુશુણ—

ત્રિતાળી.

સુણે સુભગા કાકી અમારી, રડે લીલાવતી બેન મારી;
 ક્યારની કલ્પાંત ડરે છે, તમ આજે કહેતાં ડરે છે.

સુભગા—

ગોપીચંદનો રાગ

લીલાવતી બેની, દુઃખ પડયું શું માથે તાહરે
 લીલાવતી—સુણ માતા મારી, શરમ આવે મન માહરે.
 સુભગા—સાસુ સસરાએ દીધું કે, નણદી ન્હાનીએ દુઃખ;
 કે પતીના પાપે કરમાયું, ગુણાખ જેવું મુખરે.—લીલાવં
 લીલાવતી—પરણીગઢ હું પેલે આણે, સુવાસમય પતી પાસ;
 નાથ મારે નાવ્યો મંદીર, તેથી પામી હું ત્રાસરે—સુ.
 સુભગા—નાંખ ન પા નીસાસા ઝાઝા, જેવા લેખ લેલાટ;
 શુદ્ધ પ્રત્તથી શિયળ પાજો, વપ્રશે કર્મ દાટરે.—લીલાવં
 લીલાવતી—વેશ્યાયારી વર વ્યભિચારી, જોમ અંતર દુઃખ થાય;
 બહુ દુઃખ દે કામ દરેગો, કેમ કરી વેઠાયરે.—સુણ માં
 સુભગા—ધીરજ ધારી ઉરમાં પ્યારી, તજને સવં ચીંતાય;
 કુસક્ષણે કંથ સુધારે, જપો એવું જનરાયરે—લીલાવં

પ્રવેશ ૧૪ મો.

સ્થળ--રાદાક્ષની હવેલી.

પાત્ર--સદાક્ષ સે'જલદે.

સદાક્ષ-(ભિખરે ઊતારે રાજા લરથરી એ રાગ)

ધારી સાંભળ વાત તું, મનમાં મુઝાયછ;
લંપટ પુત્રના પાપથી, હોળા હૈયામાં થાયછ.
કેમરે તેડી લાવું વહુને?

અંગારા સરખો ઉઠીયો, પુત્ર સુમતિવીલાસછ;
માટે તેઓ નહીં મોકલે, નથી વહુની આશછ.
કેમરે તેડી લાવું વહુને?

આવી દીવાળી હોળીયજે, મારા -હૃદયની માંયછ
પણ જગલાજની ખીકથી, ચાલતું નથી કાંયછ.
કેમરે તેડી લાવું વહુને?

સેજલદે— સ્વામી મારા આવું શું વદો, કરોને અનુમાનછ;
સમજી છે સુતનો સાસરો રાખશે તમ માનછ.
કરી ચુકતી લાવો વહુને.

લીલાવતી લક્ષવંતી છે, સમજવો જઈ નાથછ;
શુણી શીખમણ આપની, આવશે ઝટ સાથછ.
કરી ચુકતી લાવો વહુને.

સદાક્ષ — સલાહ સુણી સારી તાહરી, જાઉં તેડવા કાજછ;
આશા સૌ મારી પુરશે, જગનાયક જીતરાજછ.
સમજવીને લાવું વહુને.

સેજલદે— પ્રાણનાથ પ્રીતે પરવરો, શુભ શુકન થાયછ;
સૌને કુશળતા પુછજો.....

સદાક્ષ—ખબર રાખશે આંયછ.
સમજવી લાવું હું વહુને

પ્રવેશ ૧૫ મો.

સ્થળ.—સોમદત્તની હવેલી.

પાત્ર—સોમદત્ત, સુભગા, લીલાવતી સુગુણમંજરી, સદાશન.

સોમદત્ત— (ત્રીતાળી ચોપાઈ)

શેડ ગામ ક્યું ક્યાંથી આવ્યા, સમાચાર કોના તમે લાવ્યા;
શી જ્ઞાતીને શું આપ નામ, કીએ કામે આવ્યા અમ હામ.

સદાશન—શેડેર કોશામ્બીમાં ધરબાર, માઈ નામ સદાશન સાર;
પુછો અન્નણ્યા થઈ આ ટાણે, અમે આવ્યા લીલાવતીઆણે.

સુભગા—અધું ડાહ્યાપણ તમાઈ જણ્યું, નથી કરવું અમારે આણું
નથી વાટમાં બેડી બેટી, મારી લાડકી સુગુણ પેટી;

માટે વાક્ય વહોને વિચારી, ગાંડા છોકે અકકલ ગઈ મારી.

માઈ મન્ન બળી થાયછે ખાખ,.....

સુગુણમંજરી—.....ગોરા અંગે ચઢીગઈ રાખ.

સદાશન—આમ બોલ્યે કે'વાય ન સાઈ, તમે કહ્યું માનોને અમાઈ
પછી મત જણાવો તમારો.....

લીલાવતી—.....માતા પીતા અરજ ઉર ધારો

આવ્યા તસ્દા લેઈ તમવાસ, નિજ મનમાં કરીને તપાસ;

સસરાજી બતાવોને પેર, ભુંડી રાંડથી વાળું હું વેર.

સદાશન—સુણો સુત લીલાવતી નારી, મુજ વાત લ્યો મનમાં ધારી.

પંડીત બને બલુતાં બલુતાં, ધમારત ધીમે ચલુતાં.

ધીમે ચઢાવ ગીરોવર ભારી, મુજ વાત લ્યો મનમાં ધારી;

માટે તજ આજસ તમે તનથી, મેહેનત લ્યો ખરા મનથી.

ઘેર આવે આપ વિહારી, મુજ વાત લ્યો મનમાં ધારી;

ટીપે ટીપે સરોવર થાય, ડોડે ડોડે દુર જવાય.

તેમ કરો આજસ ઉતારી, મુજ વાત લ્યો મનમાં ધારી;

આવ્યો હું એટલા માટે, ચાલીને લાંબી વાટે;

પછી જેવી મરજ તમારી.....

લીલાવતી—.....હું આવું સાથ તમારી.
માત પીતા રજ મુને આપો, તનથી ટાળી સંતાપો;
દો આશીષ મુજને સારી, હું સસરા સાથે જનારી.

સોમદત— ત્રીતાળી ચોપાદ.

મુખે સાસરે પુત્રી સધારો, જનરાય કરે જય તારો;
મુબગા—ધશ પુરી પાડે તારી આશ, વેરી વેશ્યાનો કરી નાશ,
સૈને કુશળતા કેહેજો.....
મુગુણ—.....એની લીલાવતી હુંસે રેહેજો.

પ્રવેશ ૧૬ મો.

સ્થળ—સદાશનની હવેલ.

પાત્ર.—સદાશન, સેજલદે. લીલાવતીની નણદ.

લી—સુણો સાસુ સસરા વાત, વહું સાક્ષાત, કરાવું ધાત રાંડ વેશ્યાને
યધ હરાવું હું ભરવાડણ એ ગુણકાને.
એને કરીઓ ઝાઝો કેર, ઉપજે ઝેર, વાળવા વેર, આવે છે અંગે;
કરી કપટ મળુ હું હાલ સલુણા સંગે.
માફે જોખન પુલ કરમાય, બળું મનમાંય, નવ રેહેવાય, કશું શું આજે
મંગાવો મહીષી ચાર દુધના કાળે.
રો મને સુજે નહીં કાંઈ, ધણું ગભરાઈ, ચીત ચીરાઈ જાય છે માફે;
તલપે છે બહુ દિલ પતિ સુખને સારું,
હું બનાવું દહી શ્રીકાર, સ્વાદ અપાર, કરી આવાર, જઈ વેશવાને;
યધ હરાવું હું ભરવાડણ એ ગુણકાને,
સ્વામી વશ કરવા સાર, મહીષી ચાર, બાંધવાદાર, લાવી આપોને;
મારો અગવડ કરી દુર કષ્ટ કાપોને.
મારો નણદી નાની સાથ, બનાવા નાથ, કરીને હાથ, દુરથી જાનને
યધ હરાવું હું ભરવાડણ એ ગુણકાને.

પ્રવેશ ૧૭ મો.**સ્થળ—રાજમાર્ગ.**

પાત્ર—લીલાવતી, નણદી, બારીયે સુમતિવીલાસ.

લાલવા— આશાગોડી.

પેલા તમારા પ્રાણ, જુઓ ભાભી, પેલા તમારા પ્રાણ;
 હાથમાં ઝારી ઝાલી સુંદર, ઉભા ચતુરસુળણ. જુઓ.
 સાપના સરખી વેશ્યા સેતાન, થાવાન દેશો જાણ. જુઓ.
 જાણી ગયે ઝેર આણુશે ઝાઝું, માંડશે એ મ્હોકાણ. જુઓ.

લીલાવતી—(ગીરધારીરે વાલ કહું ઝેરાગ)

પ્રભુ મારારે મેળવજે મને સ્વામી, હું તો વંદુ તને શીરનામી
 હું છું અગળારે રંક વળી અનાથ, કરગરી કહું છું જોડીહાથ.

બુલ—હું છું અગળા જાતની નારીરે, મં પાપ ક્યા હશેભારીરે.

પ્રભુ લે આ વખતે ઉગારીરે, સ્વામી દેખારે પ્રીતી અંગમાં વામી
 હું તો વંદુ તને શીરનામી.

મારી સખીયોરે, ફરે છે ઉમંગે, રમે છે નિજ સ્વામી સંગેરે;

બહુ બજેરે, અગની મારે અંગે, તેથી મેળવ પ્રભુ પતિ સંગે.

બુલ—કામ પીડા મને બહુ ફરેરે, દેખી પુરુષ મન ચરચરેરે;

નાથ મેળવજે પ્રભુ ખરેરે, રહો કામરે રોમે રોમે જામી;

હું તો વંદુ તને શીરનામી.

પ્રભુ થાજેરે મુજ અગળાના બેલી, મને સ્વામી વિના કેન મેલી
 જોડું દેખીરે, ફરે છું ઘેલી લલી, સ્વામી સાથ મેળવ મને બેલી

બુલ—જેથી દુઃખ સહુ દુર થાયરે, મારો કામાગ્નો જોલવામરે.

પતી વિના દુઃખ ન સહેવાયરે, જો દયાળુરે છો તમે અંતરજામી

હું તો વંદુ તને શીરનામી.

પ્રવેશ ૧૮ મો.

સ્થળ--ગુણકાનું ઘર.

પાત્ર--લીલાવતી, સુમતીવિલાસ, કામસેના.

લીલાવતી-- (કાલો ગડો, દાદરો.

સુંદર મહી વેચું, મહીવેચું, સાકર સરીખું સ્વાદકારીરે, સું. ૧
લેઈ પ્રીતે જમો નરનારીરે, સુંદર. (ખાણુની શેરીમાં જાય છે.)

શુભતિવીલાસ આશાગોડી.

શું સુંદર દીસે નાર, અજળ આ, શું સુંદર દીસે નાર--એ ટેક
શીર કેશ શું સ્યામ ખીરાજે, જાણે મણીધર નાર--અજળ.

મમ્મર વાંકડી મેઘ ધનુષ્ય છે, અક્ષુવીજ ચમકાર--અજળ.

લંક કટીનો નીરખી કેશરી, નાશે છે વન મોજાર--અજળ.

ધન્ય ધન્ય જે નરને એવી, મળી હશે સતીનાર-- અજળ.

મહીના નામે એને બોલાવી, લલચાવું હું લગાર--અજળ.

લીલાવતી--સાકર સરીખું સ્વાદકારીરે, સુંદર મહીવેચું મહીવેચું
હ્યો પ્રીત ધરી નરનારી, સુંદર (ગાતી ગાતી આવે છે.)

સુમતી--મને મહી આપો, મહી આપો. (એમ મહી મટકી પકડે છે)

એસો અહીં મટકી ઉતારી, મને. મહીયારી મન હરનારીરે મને.

બરવાડણ ભાવ બતાવીરે, મને. ઘરમાં પ્રીતે પધારીરે. મને.

લીલાવતી-- (ગીરધારીરે વાત કહું તે વીચારો ઐરાગ

જહાલાજીરે શું તેનું મુલ બતાવું, આખી જુઓ મૂલ જણાવું.

સુમ--તુજ મહીડુંરે લાગે અમૃત જેવું, કહો મટકીનું શું લેવું?

લી--જુલ મહી નિત્ય નવું નવું લાવુંરે, તમે કહોતો હમેશ આવુંરે

નહીં મને દુનિયામાં આવુંરે, ખરચો નાણાંરે જે હોયે તે ખાવું;

આખી જુઓ મુલ જણાવું.

સુમ--કેમ કીમતરે કરતી નથી મહીયારી. કેમ વાત કરો ખીજી નારી

તું સુંદરીરે સોભે છે બહુ સારી, કહો ગામ કીએ વસનારી.

લી--જુલ કેમ પુછાછો જાત અમારીરે, તમે લાગો વણિક વેપારીરે

શું બગડી જતી તમારોરે, રંગ રશીયારે લોકો જીવે વાટ મારી
કેમ વાત કરો બીજી નારી

સુમ—છળી જોધનેરે ખુશી થયો મુખ ન્યાળી, હીંડે હંસગતી ઠકરાળી
વશ કરણીરે, તન કોમળવય બાળી, તુજ જોવી બીજી નવ ભાળી.

મુલ—તુજ વિણ મુને નથી ગમતુંરે, માઈં ચીતડું રહેછે ભમતુંરે
ધડી બેસ મારા સમતુંરે, થઈછું ખુશીરે જોઈ તને લટકાળો;
હીંડે હંસગતી ઠકરાળી.

લી—લાલાજીરે વાત મારી વિચારો, મન મોહન આંખ્ય ન મારો
મુને જાતારે, મારગડે નવ વારો, મુકી દો તમે પાલવ મારો.

મુલ—મુને રોકીને શું ઉભારો'રે, વાટે જીએ છે લોકો હજારોરે;
પડ્યો શો આ સ્વભાવ તમારોરે, નથી રહેવુંરે શેઁજી તમે આધારો.
મન મોહન આંખ્ય ન મારોરે.

શુભતિવીલાસ—(મોહાને પધારો મહારાજ એ)

ઉભી રે'ને હે નાર, રસીલી તું ઉભી રે'ને;

લી—મેલો કેડો મારા રાજ,.....

સુમ—.....રસીલી તું ઉભી રે'ને

લી—છોડો છોડો મારા રાજ,.....

સુમ—.....રસીલી તું ઉભી રે'ને.

ચંપક વરણી આતુરા, મારી કટાણ કટાર;

જાય જક કરીને ઝાઝી, એવું બને કેમ નાર— રસીલી.

લી—જહાલા ન રોકો વાટમાં, આમ શોભે નહીં લાલ;

સમજીને રહો વેગળા, ખસો નહીંતો ખારો ગાળ— રસીલી.

સુ—શુક ચંચુ સમ નાશીકા, રૂડા ગુલાબી ગાલ;

મીઠી લાગે મુજને, તારા કોમળ કંઠની ગાળ— રસીલી.

લી—કો'ની કપટ કેમ કરો, મોહું શું મલકાય;

મટૂકી મારી પુટશે, માંચા ઉપર મહિ છલકાય— રસીલી.

સુ—આવું ચીર ઉતારીને, સજે રૂડા શણગાર;

રહો પાસે માહરી, તમે પુરણ બાંધી પ્યાર— રસીલી.

હી—પ્રીત કરવા વરણાગીયા, જો હોયે વિચાર;
ચાલો સંગે માહરો, તરછોડી-ગુણકા ગમાર— રસીલી.

કામસેના—(એકદમ આવીને) **ક્ષત્રી કલંકનો રાગ.**

હૃય હૃય રાંડ જાને તારે ઘેર,	ધુતારી ધુત્તી ખાવા આવી રે.
તારા પ્રપંચની જાણી છે મેં પેર;	ધુતારી.
લાગે લખાડ છીનાળ તારી ચાલ,	ધુતારી.
રાંડ મહીયારી જાતની છું બકકાલ.	ધુતારી.
છાંના જોયાં તારાં ચરિત્ર છિનાળ,	ધુતારી.
નથી જોતી હું તારામાં મુકી માલ;	ધુતારી.
વશ કરી લેવા મેહેતાજીનું મન,	ધુતારી.
ખોલે મીઠાં મીઠાં કપટ વચન.	ધુતારી.
જુદા ખોલી તું પ્રપંચી નીચી નાર,	ધુતારી.
તાફે કાળુ મુખ અહીંથી ટાળ.	ધુતારી.
ક્યા ભવનું વાળવા આવી વેર;	ધુતારી.
તારા જોવી હું ટકાની વેચું તેર,	ધુતારી.
કેમ રાંડ ખોટી આજસ હાં ખાય,	ધુતારી.
આ મેહેતાજી શું માટી તારા ધાય;	ધુતારી.
કેમ આવી છે તું આજે મારે ધામ,	ધુતારી.
ઝટ હઠી જાને તાહરે મુકામ.	ધુતારી.

લીલાવતી—(અતિ દોઢથી) **રાગઊપરનો.**

એસ એસ રાંડ ખોલે છે શુ વેણ ચઢેલી ચુપ ચુપ રે'નેર;	
તારાં ફોડી નાંખીશ હું નેણ,	ચઢેલી
ગધ્ધી જાતની તું ગુણકા ગમાર,	ચઢેલી.
મારા સ્વામી શું ચલાવે ચકચાર.	ચઢેલી.
પૈસાવાળાને પોઢાડો નિત્ય સંગ,	ચઢેલી.
ખીસા ખાલી થયે કરો માન ભંગ;	ચઢેલી.
તારા જોવી તો દીઠી છે નવ લાખ;	ચઢેલી.
કરી ખાહારી તને ચોળાવું રાખ.	ચઢેલી.
તારા ઇશ્કમાં પડી રે' અમાર,	ચઢેલી.

ખાય વેચીને ઘરેણું ઘરખાર;	ચઢેલી.
દગો કરીને ભોળવે ભોળા ભોક,	ચઢેલી.
એની નારી રડે તાંણી તારી પોક.	ચઢેલી.
લુચ્ચી નીચમાં નીચી છે તારી જાત,	ચઢેલી.
નથી હિંદુ કે મુસલમાન નાત;	ચઢેલી.
તાં ઉપરથી સારું જોઈ રૂપ,	ચઢેલી.
અંધ થઈ દીવે લેઈ પડે કુપ.	ચઢેલી.
રાંડ ગુણકા કરેતું ઝાઝું જોર,	ચઢેલી.
એક પલમાં ઉતારું તારો તોર;	ચઢેલી.
જાજા ઠગણી એ માટી મારા થાય	ચઢેલી.
પોક મૂકીને કરતું હાય હાય;	ચઢેલી.
નથી મારે કાંઈ તારી ઓશીઆળ,	ચઢેલી.
કેમ સામું બોલે ખુટ્યો તારો કાળ;	ચઢેલી.
હવે આવું નિત્ય રસિકની પાસ,	ચઢેલી.
ખરી ક્યારે જ્યારે પાડું તને ત્રાસ.	ચઢેલી.

સુમતિ—(જ'બલો જ'જાલી પંજાબી ઠેકા.)

આજે માર ખાવાનું થયું મન નહારીરે;
 ચુપ રે'ને છાની માની રાંડ, વઢકારીરે—આજ
 કામ—એનું ઉપરાણું લેઈ અમને અડાવોરે,
 આણા આપની ઉઠાવું એનો સાર આવોરે;
 મેયારીનું માન રાખી, પ્રીતી દર્શાવોરે,
 સુમ—હજી કેમ જાતી નથી માર ખાવા આવીરે.
 સાખી (લીલાવતીના સામું જોઈને)

માડું નવ લગાડશો, એ છે કુલટા નાર,
 રહો રાત આજે તમે, મ્હોરો લેઈ જળેને સવાર રસીલી.
 લીલાવતી—ગુરસો ગુણકા છે કરે, નહી ગણકાર લાલ.
 બેદાખસ્ત પુરોકરી, હું આવીશ અહીંયા કાલ. રસીલી.
 (જાય છે.)

પ્રવેશ ૧૯ મો.**સ્થળ--ગુણકાભુવન.****પાત્ર--કામસેના, દાશી, સુમતિવિલાસ, લીલાવતી.****કામસેના-- સીતાજીના મહિનાનો રાગ.**

મારા કરમ તણી હું કયની, ક્યાં જઈને કરું
 સળગે છે અંગમાં આગ, તેથી હું બળી મરું (ટેક)
 ખુંડી રાંડ ભરવાડણુ નિત્ય આવે છે મુકાઆ,
 મૈયારીને મોહલ યાર, નથી બોલાવતા—મારા કરમ.
 મારાં દેખતાં માને મોજ, મોહી એ નારને;
 મારું અનહદ કરે અપમાન, ભૂલી મારા પ્યારને,
 એક મટ્ટકીની બે મોહાર માગે છે કપડે કરી;
 ખાલી કરીઓ ખજાનો છેક, માલ મતા હરી—મારા કરમ.
 આ દુઃખ નહીં સેહેવાય, મરું વીધ ખાઈ હું;
 શું કરું અરે હો હાય, નથી કાંઈ સુજતું— મારા કરમ
 દાશી—અરે આમ તે શું અકળાય, ખાઈ ખમારે ખમા;
 મારા સમ છે મન મુંઝાય, ખાઈ ખમારે ખમા. ટેક
 પ્રીય કરોને કાંઈ ઉપાય ટળે તારું દુઃખ આ,
 મનમાં મસ રાખો હામ, ખાઈ ખમારે ખમા.—અરે આમ,
 કામસેના—કરી યાકી હું કોડ ઉપાય, પણ નથી ફાવતું
 માહા પોંહોએલ છે મહીયારી કરે મારું રાયતું
 લીલાવતી—(પડદામાં) સુંદર મહી વેચું મહીવેચું
 કામસેના—અમકીને
 હાય પાછી એતો રાંડ આંધ મડકી નહી આવતી;
 કેહેવા જાહતો કપડવા ધાય. કહ્યું નથી માનતી.—મારા.
 લી•—(પ્રવેશ કરી) સિદ્ધાચળ શિખરે દીવોરે—એ રાગ.
 સાકર સરીખું સુખકારીરે, લ્યો મનમોહન દહીં મારું;
 વેર ધારી વેરણુ બળે મારીરે, લ્યો મનમોહન દહીં મારું.
 મ•—(પ્રવેશ કરી) ભલે રાંડ રે'શે જખમારીરે, બાવો મૈયારી દહીં સારું;

તાઈ દહીં અતિ મુણકારીરે, લાવો મૈયારી દહીં સારું.
 લી૦—આળે રહીશ રાત લાં સારીરે, હ્યો મનમોહન મહી માઈ;
 સુ૦—સુણા ખુશી થયો વાણી તારીરે, લાવો મૈયારી દહીં સારું.

કામમેના ક્ષત્રીકલંકનો રાગ.

જાઓ શેઠ નથી કાંઈ કામ, આવશો નહીં આંહી હવેરે;
 નકટા થઈ નવ દેવો નામ, આવશો નહીં આંહી હવેરે.
 જલે ભોગવો ભરવાડણ નાર, આવશો.
 નથી કામ તમાઈ આ ઠાર; આવશો.
 સુ૦—છાની છાની એસ ગુણકા ગમાર, હવેથી હુંતો નહીં આવુંરે;
 ચુપ ચુપ રહેને રાંડ નાદાર, હવેથી હુંતો નહીં આવુંરે.
 લી૦ હારી હારી રાંડ હવે તું કેમ, છુપાવ મુખ આળે તાઈરે;
 બને—બાહાદુરી જોને એમ, છુપાવ મુખ આળે તાઈરે,
 (સુમતીવિલાસને તેડીને જાય છે.)

પ્રવેશ ૨૦ મો.

સ્થળ—માર્ગ.

પાત્ર.—લીલાવતી, સુમતીવિલાસ.

લીલાવતી—ચોપાઈ ત્રીતાળી

સ્વામી સાથે મારી પધારો, આ સામો છે મહેલ અમારો;
 કામ કીડા કોડે કરશું, હશી વસીને સાથે કરશું.
 સુ૦—રસ્તો ચુક્યાં તમે મૈયારી, આ સામી છે હવેલી મારી.
 લી૦—સ્વામીનાથ એ સાસરીયુ માઈ, મારું લીલાવતી સારું;
 કરી કપટ મેળવવા નાથ, અમે લીધો મૈયારીનો સાથ.
 પ્રાણપતી હું સાચું કહું છું, જેવું થયું તેવું સત્ય લહું છું;
 આપ પ્રીતમ પ્રણુ હમારા, થલા ચોરીમાં હાય તમારા.

શુભતિ—જનજારો.

મેં વેશ્યા હવે વિસારી, સદગુણી પ્રિયા મુખકારી
 તું થઈ ભરવાડણુ જાતે, દુઃખ સહુ ધણું મુજ માટે.

હું થયો ધણો ઉપકારી, સદ્ગુણી પ્રિયા સુખકારી.
 સા તરછોડી ધરખાર, થયો હતો ગુણિકા માર;
 તે ટેવ મારી સુધારી, સદ્ગુણી પ્રિયા સુખકારી.
 ધન્ય ધન્ય પ્યારી છે તુજને, કરી પ્રપંચ લાવી મુજને;
 બહુ પ્રેમ બતાવી પ્યારી, સદ્ગુણી પ્રિયા સુખકારી.

પ્રવેશ ૨૧ મો.

સ્થળ—સદાશનની હવેલી

પાત્ર—સદાશન, સેજલદે પછી સુમતીવિલાસ, લીલાવતી.

સુમતીવિલાસ—(હયાણુદેવ, કૃપાણુ તું ઐ રાગ)

સુણોને પીતા, પગે લાગું, ઝાઝો લાજ, માફી માગું;
 કીધાં મેં બહુ, દુષ્ટ કામો, ક્ષમા તેની, મને આપો.
 રહ્યો ગુણકા ધર ઝાઝું, પાપી પુરો, ધણો લાજું.
 નમાન્યું મેં, વચન સારું, પાપી પુરો, ધણો લાજું.
 માફી દેમા, તું માહરી; વચન તારું, ન માન્યું જરી.
 કીધો ગુણકા ધર વાસો; રમ્યો જરો દીન રાતો.
 મળી નારી, મને સારી; પતીવ્રતા તે છે ભારી.
 હવે લાજતો, આવે મને, ક્ષમા તેની આપો મને.

સુમતીવિલાસ— રાગ ભરથરીનો,

માતા પીતા સુણો માહરા, ક્ષમા માગું હું આજજી;
 પાછળથી પસ્તાઉં છું, ઉપજો ઉરમાં લાજજી;
 ક્ષમા આપો આપ મુજને

છોડીને ધરખાર હું, રહ્યો ગુણીકાને ધામજી;
 નિતિની રીતી તોડીને, કીધું મેં કુકું કામજી.

ક્ષમા આપો આપ મુજને..

રહ્યો વાચો નહીં માતનો, કયું ઉલટું અપમાનજી;
 માર થઈ ગુણકા તણો, ખોઈ ખેટો છું માનજી.

ક્ષમા આપો આપ મુજને.

પેસું પેઢીમાં શરમ આવે, દુઃખ દીક્ષમાં થાયજી;
લુચ્ચો કહેશે લોકો મને, એ તે કેમ સેહેવાયજી.

ક્ષમા આપો આપ મુજને.

સદાકૃણ—થવાનું તે ઘઈ ગયું, શોચ કરશે નહીં મનજી;
વિચારીને હવે ચાલજો, થશે દુર વિધનજી;

છાના રહેને સુત માહરા;

સેજલદે—બહુ બુદ્ધિશાળી વહુ છે, ખરે અતિ ગુણવાનજી;
સાચવ્યું શીયજી સત્યથી, ધન્યછે તેને ધન્યજી;

સાચું કહું સુત તુજને.

ખન્ને—સંપી રહેજો સુત આજથી, પ્રીતી રાખી અપારજી;
ખાજ બચ્ચાં થજો ઘણાં, ઘણું જીવો નરનારજી.

ચાચું કહું સુત તુજને,

લીલા—ઉપકાર એ સૌ આપનો, તેથી થયું સિદ્ધ કાજજી;

સુમ—આશીશ કૃણજો આપની.....

ખન્ને—.....આશા પુરશે જીનરાજજી.

સંપીને ચાલો હળીમળી.

(બધાં બેગાં મળી ધૃશ્વરસ્તુતી કરે છે.)

રાગ કલ્યાણ.

શ્રી વિશ્વેશ્વરા, તમે ટાળી આપતા;

પાડ પ્રભુ આપનો, સૌ માનીએ સદા—ટેક.

બળ વરદાયી સુખકર ન્યાયી, પાવન મય પરમેશ;

ખાજક સમજી રક્ષણ કરજો, હાથ ગ્રહી હમેશ—શ્રી૦ ૧

બહેમ કલેશના બાધનમાંથી, મુક્ત કરોને જીનરાય;

કુતર્કના સૌ દોષ નિવારી, સત્વર થાજો સહાય.—શ્રી૦ ૨

સુમતિવીલાસ સુધાર્યો આપે, મહેર કરી મહારાજ.

અનબ લીલા દીસે આપની, અહો પ્રભુ જીનરાજ.શ્રી૦ ૩

સુધા રૂપ સદ્બુદ્ધિ વધારી, રક્ષણ કરજો સદાય.

દિવસ આજનો રૂઠો લાગે, હર્ષ અતિ મનમાં.

જાહેરખબર *

सर्वे सज्जनानां पण्यर आपवामां आवे छे के नी-
वे लपेक्षी बोपडीओ अमारी पासंथी मणशे.

પ્રહલાદ ચરિત્ર તાટકનાં ગાયનો છપાય છે.....૦-૨-૦

સંદગુણાવળી નાટકનાં ગાયનો છપાય છે.....૦-૩-૦

શ્રીપાળચરીત્ર નાટકનાં ગાયનો છપાયછે૦-૩-૦

હરપાળચરીત્ર નાટકનાં ગાયનો.....૦-૨-૦

ध्रुपदरीत्र नाटकनां गायनो.....०-२-०

ઉપરની ચોપડીઓ શેકડી કાઢતે મળશે. પોસ્ટલ બુલેટ

अभूदावाद

અમદાવાદ } શા. પ્રેમચંદ વીરચંદ
શામળાની પોળ

[illegible][illegible]

ਪ੍ਰਮਾਣੀਏ ਵੀਰਾ ਤੇਰੇ ਪਾਸੇ ਹੋਇਆ

• १११०८६६ ०६ भुवि '१२३३' त्रिकोणात् ७ '१२३३' ॥

— 188 —

"ክላር ሆዴ፤ከላር ከ 'የባንክ ሆስት ደሳለኝ' ጋር 'የሀይማኖት መብት'

-ኔ ፍ ስርወጠብክህ ይሰጣል፤ ከዚህ በፊት

ገጽ ፲፱ ሆኖታ ሆኖታ ነገር ሆኖ

•ပြစ်ကုန်ပဲ ဒါက ငွေ ပြစ်ကုန်ပဲ

